

austrijske mornarice, na ustavno raspravljanje.

Ova je resolucija upućena financijskom odboru.

DOPISI.

U Malom selu dne 24. junija 1890. Minula je već treća godina otkad, usljed nastojanja glasovitog jednog ljeknika bečkog sveučilišta, dolaze k nam gostovi, da pod blazim podnebjem prožive zimu, a mnogi, da si oporave poromečeno zdravlje. Ove zime bilo ih u povećem broju, od kojih komo-maja otidjose zadnji, podpunu zadovoljnu postignutim uspjehom. Može se već utvrditi, da bi osigurano bilo oživotvorenje namisli, naima da Lošinj postane kraj Opštine drugo ljecilište, ako od strane onih faktora, koji su prvi pozvani, da nastoje o tom, ne bude se ništa zamemariło, ili čak suprotivno postignuću svrhe. Kažemo to, jer nam se čini, da bi se zbilja imalo mnogo prigovoritih ponanjanju dotičnih osoba ove zime. S jedne strane kaže, da se je zauzeto zato, kako da se ustanovi ovdje to blaženo ljecilište; a drugo se pako strane ne samo ne produzimlju shodne mjere, već se zamemaruje svašta; nikakvu susretljivost se ne pokazuje napram željam gostova, tako da se je bojati, da se ovi ozlovoljeni napokon ne samo neće vratiti po drugi put, nego da budu odvracali i druge, da ovamo krenu.

Da sadanji občinski ljeknici nenavidnim okom gleda kako se razvija ovo poduzeće, te da se stao protiviti istomu, nije čudo, bojeći se s razlogom, da neće njemu biti dobitka već gubitka kod istoga, jer puho izticanje talijanske tobože svoje narodnosti i kulture ne nadomješćuje vještinu, znanje, marljivost, koju mora da ima, ili pouzdanje, koje mora da si pribavi ili stede jedan ljeknik. Zato dragi Bepo, kani se jalovog posla; ne muči one brižne milosrdice u bolnici, ako mole Boga kako mi svi hrvatski; ne kori ih ako ne pjevaju latinski litanije, to nije tvoj posao i nevjeruj onim, koji ti kažu, da će te tim radje imati i da će ti placati dobre posjete — biedni Josu!

Občinska uprava u tom pogledu zamemaruje mnogo, a ne poduzima niti onoliko, koliko bi bar učiniti mogla bez većih troškova. Osobito bilo je tužaba glede dozvole nekog dućana „bakalara“, kojemu čistoće puteva i cesta — prigovori, glede nebi smieli biti, ako njoj zbilja leži na sreću napredak i boljak mjestu.

A politička oblast, čemu ona, pitat će tko? Djelatnost naše političke oblasti, da drugo ne kažemo, jest nerazumljiva, nepojmljiva; ako se misli, da ona je tu samo da vrši zakon i stoji nad strankama.

Činilo se iz početka, da će ona avim mogućim sredstvom podupirati nastojanje ovog pučanstva, kako da se ovdje ustanovi ljecilište. Znala je prigovarati sa jedno sađ drugo, i urjek imala šta kritizirati, da se zamemaruje sađ čistoća sađ razvijenosti grada, i Bog si ga zna šta. Ali kad se čđ nije truzilo ne samo rieči, nego i svijeta, počela ona u sasvim druge dipie svirati.

za točan broj Hrvata stanujućih u Port-Saidu, bilo uzaludno, to mogu ipak utvrditi, da ih imade dobra biljadica, ako ne i više. I oni su većim dielom u službi suećkoga društva.

Imade u Port-Saidu Hrvata, koji dođjose tamo prije 1869. godine, te uza sve to, što ne znadoše mnogi ni čitati ni pisati, ipak dotjerase do najboljih služba.

I zbilja! Tko pozna najbolje suećki prokopt? Tko će ti najbolje i najsigurnije voditi ladju krozanj? Tko drugi, nego li hrvatski pilot?

Drugi pako dotjerase svojom radošću i bistroumljem do toga, da od neznanjih radnika postadoše nadziratelji pojedinih odiela u društvenom arsenalu. Jednom rješju, gdjeog je koja častinja i važnija služba, nači čuš pokraj Franciza također Hrvata. Zato i živu Hrvati u slozi i prijateljskih odnošajih s Francezi. Nikad nisam čuo, da bi koji Francez zlo postupio s kojim Hrvatom, to ruzio mu jezik ili narodnost. Ne, oni ljube Hrvate, kao što i Hrvati njih, u liepo je vidjeti, kako pripadnici tih dvaju naroda, medju sobom prijateljski obće. Al to se može od Franceza i očekivati, jer se oni badava nenazivaju prvim kulturnim narodom na svijetu. Imade i drugih, koji hoće, da si pod silu prisvoje taj častni naslov, akoprema rješju i činom pokazuju, da baš oni trebaju najviše uglednosti i kulture.

(Sliediti će.)

Potuziv se jedan odlični gost, koj već treće godine boravi kod nas, da mu jedan dućan bakalara; otvoreno ovdje se na glavnoj cesti u sred grada, odava ogavan smrdelj, te zamolji, da bi se odstranio, odgovorilo mu se porugljivo, da „miris“ bakalara nije zdravija škodan; isti upozori ujedno oblast, da je nečistoća zavladala po ulicah kako nikad prije, reklo se, da zar bi možda htio, da bude peti čisti kako kakav stol? I tako dalje.

Nego postupajuć tako napred oibe se je bojati, da će doći nspokon svaka na vidjeljo; ajde dakle poduzmi štogod, da ti se nemože punim pravom reći, da stojiš skratenim rukama.

U toj namjeri počeo se politički poglavar baviti predlogom; podastrim godinu prije od turističkog kluba, da se osuje u mjestu jedan ljecilišni odbor. Namisao bijaše hvale vrijedna i, mora ju se poduprieti, ali u rukama naših poglavara drimala je, i pričinja se, kako da se je uzkranelo taj predmet zato: ut aliquid fecis-e videntur.

Ovojavši kot. politički kapetan taj predlog, ustrojio je novi odbor, u kom, mjesto da se obazire na predlagatelje, pozvao je druge osobe, za koje so znalo, da ili nisu sposobni, ili da će se protiviti dotičnoj osnovi. Rasprave su se vodile na način, da glavni promicatelj tog predloga E. Jelčić, c. kr. ravnatelj nastučke škole, uvidiv kako se savjet, digao je svoj glas, a da se nebi povrh ili oko njega samo prividno šta radilo a ozbiljnijega podrata neizvelo. Mjesto obavrieti se na opravdane njegove opazke, jednosstavno nije se ga više pozvalo u odbor, i tim se polučilo, da bijaše jedan između najmarljivijih radiša u odboru iz istoga isključen, a s druge strane ostalo otvoreno polje protivnikom poduzeća, koji su zadovoljni samo da se ništa ne radi, kako i biva. U pet mjeseca držalo se samo tri sjednice — (eto vam ogromnoga rada) — u kojih se nije došlo do nikakvog valjanog zaključka, te može se reći, da je sve zaspalo i zakopano.

(Konac sliedi).

Pogled po svijetu.

Trst, dne 25. junija 1890.

Austro-Ugarska: Delegacije su ponješto zategnule svoj posao, te će jedva prije subote svršiti svoje sjednice. Tomu je nješto kriva bolest ministra Kaluoky-a, a nješto i to, što se obje delegacije nemogoše složiti u svih točkah skupnoga prorad-a. Potužili smo se onomadne, kako igraju žalostnu ulogu slavenski delegati odobravajuć mučke sve, što drugi reknu i prihvaćajuć predloge vlade, Niemca i Madjara, kao da se to njih i netiče. Nu ovih dana oglašise se napokon i slavenski delegati. Od Čeha govorio je podulje dr. Rieger od Hrvata dr. Klaić. Ni jedan ni drugi nije zauzeo čisto slavensko stanoviste; i jedan i drugi prihvaća trojni savez, premda netaje, da bi po našu državu bilo koristnije kad bi sklopila savez sa Rusijom, koja njoj nije otela nikada pedija zemljišta, niti prolila kaplju njezine krvi, dočim su sadašnje njezine saveznice na nju do nedavna navajivale i grabile na sjeveru i jugu njezine pokrajine.

Prekjučer dalo je Njeg. Veličanstvo delegatom sjajnu gostibu, polsije koje je s pojedinih delegati razgovaralo izjaviv napram većini svoje zadovoljstvo, što su obje delegacije pristale na izvanredne troškove u vojničke svrhe.

Izborna agitacija za predstojeće zemaljske izbore u Stajerskoj, Koruškoj, Moravskoj itd. biva danomice sve to živahnija. Slovenska politička društva za Stajersku i Korušku priredjuju sastanke i skupščine, kojim su glavna zadaca izbori za zemaljski sabor.

U Moravskoj stali će u raznih izbornih kotarih Mladočesi proti Staročehom, pak će po svoj prilici propasti i jedni i drugi, a pobiediti Niemci. Mladočesi postavić će trinajst kandidata u izvanjskih občinah. Tirolski

namjestnik barun Widmann lišen je svoje časti — kako vele — na svojoj prošnju. On je pripadao liberalnoj strani, te je pod njegovom vladom digla irredenta glavu, kako i kod nas pod vladavinom bivšega namjestnika Depretisa.

Srbija: Iz Biograda javljaju, da će ostati uzaludna sva nastojanja razkralja Milana, da okrene pravac sadašnjoj slavenskoj politici, koju vodi radikalna vlada. Milan da imade dođuše moguće zaštitnika izvan Srbije, no njegove spletke, da mu neće ipak uspjati.

Italija: Dne 22. t. mj. drzao je sv. Otac konsistorijem u kojem je medju ostalim imenovao sljedeće kardinale: papiuskoga poslanika u Lisabonu Vanutellia, ravenskoga nadbiskupa Galeatia, genevskoga biskupa Merrimloda i krakovskoga biskupa Dunajevskoga.

Njemačka: U Berlinu vesele se što njim je Englezka odstupila Helgoland, proti čemu se je u Englezkoj silno protivila liberalna stranka. U Berlinu misle, da je Rusija radila o tom, da nebi došlo do ugovora između Englezke i Njemačke.

Franina i Jurina

Fr. Znaš morda ti ča su operali gospoda od istarske talijanske politike prošle nedilje u Trstu?
Jur. Dogodilo njim se je kako govori ona naša starinica: Martin va Zagreb, Martin iz Zagreba.
Fr. Ča j' bilo onda treba toliko strmorat?
Jur. Ter znaš, da kada čuda grai, da malo daži.

Različite vesti.

† Bartol Križaj. Iz Koprna nam javljaju tužnu viest, da je preminuo dne 19. t. m. nakon kratke bolesti veleč. gosp. Bartol Križaj, župnik sv. Antona na Koprničini. Pokojnik se rodio god. 1838. u Orehku u Kranjskoj, a redjen bijaše za svećenika godina 1866. Bijaše vrlo inteligentan, marljiv i čestit svećenik i rodoljub. Bario se je također literaturom i to pod imenom „Sveerjev“. Naučivao se rajske slave! Pešički nazvali. U zadnjem smo broju javili, da će se sastati dne 22. t. mj. talijanski prvaci i njihovi prijatelji iz Istre u Trstu na dogovor, kako da probude pospomo istarsko talijansko političko društvo. U tu svrhu razaslale širom Istre pozive na sve osobe „koje talijanski čine, misle i rad“. Rečenoga dana sastalo se spomenuta gospoda i njihovi ovađnji prijatelji u dvorani „Minerva“. Savizao skupščine, puljski odvjetnik gosp. Bassaggio. pozdravi nadoše, te njim priobči, da je uporio i trčiansko redarstvo na taj sastanak u nadi, da ono neće odposlati svoga zastupnika. Al na žalost njegovu, eto prisutna redarstvena komesar, koji kani po nalogu svojih predpostavljenih prisustvovati „nevinomu“ razgovoru nudoše gospode. Gospodin odvjetnik prosjedjuće dođade proti takvom tamčenju zakona o sastajanju, no redarstveni komesar se nemiče sa svoga mjesta, već se jednosstavno gospodi ukloni. Kako da si pomognu gospoda iz te neprilike? Ostati i „nevinu“ se pogovoriti ili otići. Oni odabrase ovo posljednje bojeći se valjda, da nebi redarstveni komesar doznao za njihove tajne osnove, kojimi kane širiti i štiriti jezik i narodnost talijansku u Istri. Mi smo zadnji put gospodi razilili dobru sreću poveseliv

se, što će ovdje naći savjeta i poške, kako da šim prije politički „vratu“, pa eto slavno redarstvo-pokarivši nama vesele, te čemo i nadalje imati u Istri politički azarelih protivnika.

P. S. Kad bijaše geraja viest složena, javio nam je prijatelj, koji dolazi u dotičaj sa trčianskimi liberalci (P.), da su istarski Talijani dne 22. t. mj. odigrali u dvorani „Minerva“ malu komediju. Sastalo se ih je naimo tako malo iz Istre, a iz Trsta samo dvojica i trojica, pa neznače, kako da se radi premeleca broja dotavrih iz škripa izkopaju, bacisli krtivnju na darstvenoga činovnika, pred kojim da nemogu tobož razpravljati. Znatiteljni smo, kako će porečki listić taj silni „Fiasco“ oprati.

Blagdan sv. Cirila i Metoda. Dne 5. budućega mjeseca svetkovati će slavenski svijet blagdan svojih apostola sveto braće Cirila i Metoda. Nekoji rodoljubni naši duobrižnici, proslave sa svojim stadom svake godine taj blagdan: gdje skromni, gdje svečaniji, kako već to okolnosti mjesta i puka dopuštaju. Usvojedeni smo, da će oni i ljetos učiniti svoju svetu dužnost, no želili bismo, da se njim pridruže i mnogi drugi, koji do sada toga učiniti nisu običavali. Guđe je moguće sahrati više pobuznoga puka na svečanost, taj bi nam valjalo u kratko predočiti život i djelovanje naših svetih blagovjestnika, a gdje to neide, moglo bi se mošta u sljedećoj nedelji pod kršćanskim naukom rastumačiti viernikom život i rad naših apostola. Nadamo se, da će naši prijatelji i istomišljenici širom Istre naš iskreni savjet vršiti.

Občinski izbori u Pazinu započeli su — kako je poznato — u ponedjeljak dne 23. t. mj. Toga dana započelo je birati III. tjelo, te je glasovao 161 birač i to svi za hrvatske predložnike. U utorku nije se biralo, a o uspjehu izbora odrede, nadamo se, da će nam doći, glas prije nego li bude list dotiskan. Medjutim slavnašim dičnim biračem na Pazinićini!

Zadnji čas stigla nam je ova viest: Drugi dan izbora za III. tjelo glasovalo 128 hrvatskih birača. Talijanašem ni traga.

U nedjelju došla iz Pule u Pazin glasba radi tambole. Toj se zadržala i u ponedjeljak — prvi dan izbora — te svirala veselo pazinskih ulicama. Došla i pred občinsku kuću, gdje se obavljao izbor, te i taj zaigrala par komada. — Talijanaši misli valjda, da će glasbu izborna komisija potjerati — ah, jok — izborna komisija privoli na svrhu, a svirači videć, da se nitko neđa izazvati, otidjole. Tako je eto puljska talijanska glasba po nalogu pazinskih Talijomana igrala hrvatskoj izbornoj pohjedji.

Iz Mačke nam javlja nam, da je tamo otvoren dne 23. brzajavni ured, koji je spojen sa dosadašnjim postarskim uredom. Tim je zadovoljeno davnoj želji tamošnjega pučanstva, koje se je do sada moralo u ozbi uticati u Krk, kad je htjelo kome brzojaviti.

Iz Oprtja nam pišu 24. t. mj. Dne 21. t. mj. bila je školeka komisija u puznoj obćini Zdranja, da pregleda i ustanovi mjesto za talijansku školu, koju kani graditi i otvoriti talijansko društvo „Pro patria“. U komisiji bijaše: obć. načelnik Zonta, obć. tajnik Rinaldi i predsjednik podružnice „Pro patrie“ Crevato. Toj komisiji pridružio se u Zdranju 5-6 šarenjaka, koji se dali na talijanski liepak, te rade sada složno s talijanskom gospodom iz Oprtja.

Proti gradnji i otvorenju talijanske škole u čisto hrvatskom selu izvrijo se odlučno naš čestiti kmet Mezišo Coklin, uz kojeg je pristalo sve, što je u Zdranju neodvisno i pošteno. Naši vrijedni Zdranjci neče da lišta znaju za talijansku školu u svojem mjestu i niti ni ča sve, što njim škola dopušta, da se suprotive takovoj školi. Na dan, kad se je tamo sastala komisija, protestirali su jasno i glasno proti talijanskim paklenskim osnovam, dapače zagrosiše se komisiji, da neče dozvoliti, da se škola gradi na občinskom tlu niti će odstupiti pedelj svoga zemljišta za gradnju krmjelako-šarenjucke škole. Mi preporučamo tamošnjim prijateljem, da nastoje prepričati svimi zakonitim sredstvi gradnju škole, koja bi bila na zator i propast našega puka. Ako će gospoda graditi školu za Talijane, neka ju grade medju Talijani, nipošto pako medju Hrvati, da ih odnarođe — potalijanače, što bi bilo načisto i nepošteno.

Iz Bologa na otoku Cresu pišu nam dne 20. t. mj. Čim je borba žučka i dugotrajnija, tim je pobjeda uglednija i slavnija. Naš prečastni biskupski ordinarijat otvorio je natječaj na ovu našu ispravniju plovaniju još 23. julija 1883., bit će dakle

